

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

OPENBARE COMMISSIEVERGADERING

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN WOENSDAG 31 JANUARI 1996

Interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over het wetenschappelijk onderzoek van het Dokter Willemsinstituut, DWI

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.34 uur.*

Interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over het wetenschappelijk onderzoek van het Dokter Willemsinstituut, DWI

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie over het wetenschappelijk onderzoek van het Dokter Willemsinstituut, DWI.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, geachte minister-president, collega's, de bedoeling van deze interpellatie is niet schade te berokkenen aan het wetenschappelijk onderzoek en zeker niet aan het fundamenteel en toegepast onderzoek in Limburg. Agalev pleit al jaren voor een academisch centrum in Limburg dat voldoende stevig is. We beschouwen dat als een essentieel deel van de herstructurering van Limburg. Daarom ben ik een groot verdediger van de samenwerking tussen de Rijksuniversiteit Limburg en het Limburgs Universitair Centrum, LUC.

Wetenschap vraagt openheid en kritische vragen. Alleen duidelijkheid en doorzichtigheid bevorderen de ontplooiing van een wetenschappelijk centrum. Wanneer instellingen in opspraak dreigen te komen, is angst voor zogenaamde nestbevuiling ongepast. Daarom was ik gedwongen om te interpellieren na een negatief artikel over het Dokter Willemsinstituut in het nummer van Knack van 17 januari. Ik ga niet in op de inhoud van dat artikel. Ik spreek me niet uit over de journalistieke of wetenschappelijke waarde ervan. Ik heb wel heel veel waardering

voor het wetenschappelijk werk dat door de onderzoekers van het Dokter Willemsinstituut wordt gepresteerd. Uit dat artikel blijkt wel dat de concurrentie en de strijd in de academische wereld hard is. De wetenschappelijke waarde van de onderzoekslabo's is soms omgekeerd evenredig met de waardering die de verantwoordelijken van deze labo's hebben voor elkaars werk. Ik sluit me zeker niet aan bij de negatieve beoordeling van het wetenschappelijk werk van het Dokter Willemsinstituut.

Het Dokter Willemsinstituut is in het verleden al in opspraak gekomen met problemen over vergoedingen en wedden. Er loopt nog altijd een onderzoek bij het Hoog Comité van Toezicht over de aanwending van bepaalde gelden. Het DWI was eveneens betrokken bij het recupereren van herstructureringsmiddelen. Zo werden gelden van het SIM en ESF doorgesluisd naar het DWI. Daarover wil ik het vandaag niet hebben. Laat het gerecht zijn werk doen.

De problemen waarover ik vandaag wil praten zijn niet eigen aan het DWI, maar kan men terugvinden bij vele wetenschappelijke onderzoekscentra. Het artikel over het DWI is een aanleiding om het aan te kaarten. Het DWI werd in 1977 opgericht door de provincie Limburg en door het LUC : het kreeg een provinciale en een wetenschappelijke opdracht. De provinciale opdracht was de dienstverlening aan de regio en de academische was wetenschappelijk onderzoek. Men voorzag een raad van bestuur en een raad van wetenschappelijke experts die de raad van bestuur zou adviseren. Deze raad van experts werd echter nooit opgericht. In de praktijk komt dat erop neer dat een aantal personen over overheidsgeld voor wetenschappelijk onderzoek kunnen beschikken en bepalen hoe dat geld gebruikt wordt. De raad van bestuur komt slechts af en toe samen, krijgt slechts beknopte gegevens en kan moeilijk de verantwoordelijkheid op zich nemen om het beleid van het instituut uit te stippelen. Men oordeelde blijkbaar dat het statuut van een VZW voor het DWI noodzakelijk was om weddeschalen van de overheid

Sannen

te kunnen omzeilen. Bestaan er echt zo'n grote verschillen tussen de weddeschalen van de overheid, voor onderzoekers en geneesheren bijvoorbeeld, dat men alleen bekwame mensen kan aantrekken door de weddeschalen van de overheid te omzeilen ?

Is het statuut van een VZW werkelijk het ideale statuut voor een wetenschappelijk onderzoekscentrum ? Het is een vrij ondoorzichtige structuur. Uit zorg voor een behoorlijk bestuur zijn meer open structuren aangewezen. Nergens is er een behoorlijk overzicht te vinden waaraan de middelen van de VZW DWI worden besteed. Dat roept vragen op. Bij de overheid en bij de universiteiten houdt het Rekenhof toezicht. Aan de universiteiten en de hogescholen is een regeringscommissaris verbonden. Hoe wordt de controle op de wetenschappelijke onderzoekscentra georganiseerd ? Alleen de controle van de boekhouding door een revisor vind ik onvoldoende. Dagelijks blijkt ook dat de structuur van een VZW te log is om het wetenschappelijk onderzoek te commercialiseren. Om dat probleem op te lossen richtte men bij het DWI in 1984 de NV Eurogenetics op. Dat bedrijf moet de produkten van het DWI commercialiseren. In strijd met het huurcontract van het DWI met de provincie, vond de NV Eurogenetics gratis een onderkomen in de gebouwen van het DWI. Een voorbeeld van de gevolgen van deze structuur is een contract met Hoffman-La Roche : het onderzoek naar afweerstoffen tegen rode hond en toxoplasmose dat door het DWI werd uitgevoerd, leverde Eurogenetics meer dan elf miljoen frank op, terwijl het DWI maar drie miljoen frank kreeg.

De relatie tussen dit bedrijf en het instituut is op dit moment echter volledig geregulariseerd. In het verleden zijn er echter toch ernstige fouten gemaakt en heeft men lichtzinnig omgesprongen met enkele deontologische regels. De vermenging van belangen was duidelijk. Bestaan hierover deontologische regels ? Hoe nauw kan de band zijn tussen een centrum voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en een bedrijf, dat zijn resultaten moet commercialiseren ? Om een oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te vermijden, moet de relatie met de spin-off bedrijven aan strikte regels onderworpen worden. Daarvoor moeten de gepaste structuren worden opgericht. Het kan niet dat een onafhankelijke NV de resultaten commercialiseert van het werk van een VZW die door de overheid wordt gesubsidieerd, zodat de winst niet terugvloeit naar de VZW, maar terecht komt bij de aandeelhouders. Omdat volgens de wet een VZW geen aandeelhouder kan zijn van een NV, kan het niet terugvloeien naar de VZW.

Bij het LUC gebeurt het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek binnen de universiteit. Als er een spin-off op-

gericht wordt, wordt het toezicht uitgeoefend door een comité van deskundigen, die niet betrokken zijn bij dat onderzoek. Na een bepaalde incubatie-periode die altijd nodig is, moet zo'n spin-off bedrijfje helemaal onafhankelijk worden. Dat lijkt een interessant voorbeeld hoe we de relatie tussen onderzoekscentra en spin-off bedrijven kunnen organiseren.

Fundamenteel onderzoek vergt veel middelen. Hoewel het budget van de overheid verhoogd is, zijn er nog onvoldoende middelen. Vandaar dat bepaalde instellingen inventief alle kanalen aanboren om genoeg middelen voor hun onderzoek te vinden. Bij het DWI worden de projecten van fundamenteel onderzoek gesteund door het NFWO, NFWO-Levenslijn, het federale Ministerie van Wetenschapsbeleid en door de onderzoeksfondsen van het LUC. De financiering van al deze projecten loopt op dit moment volledig via de boekhouding van het LUC. De overheid kan echter niet al het onderzoek in onderzoekscentra en universiteiten financieren. Vandaar dat men via contractonderzoek voor bedrijven extra financiering zoekt.

Hier situeert zich een ander mogelijk probleem. Dit veronderstelt immers een bijzondere toezichtsverplichting over de aanwending van de onderzoeksmiddelen. Het gevaar op een uitverkoop van waardevolle know-how, bijvoorbeeld aan een farmaceutisch concern als Hoffman-Laroche, is niet denkbeeldig. Is deze controle overal voldoende georganiseerd ? Worden de wetenschappelijke instellingen wel voldoende gescreend en opgevolgd, in verband met de relatie tussen fundamenteel-wetenschappelijk onderzoek en contracten met bedrijven ? In dit geval gaat het ook over het aanwenden van fundamenteel-wetenschappelijk onderzoek door een privé-bedrijf.

De verdeelsleutel voor wetenschappelijke fondsen laat geen echte kritische houding van wetenschappers toe. Al die wetenschappers hebben immers om beurt nood aan financiële ondersteuning. Ze zullen dan ook zelden of nooit stemmen tegen het verlenen van steun aan een collega, aangezien dit in de toekomst hun eigen project in gedrang zou kunnen brengen. Voor het toewijzen van middelen uit fondsen lijken objectievere verdeelsleutels noodzakelijk. Daarnaast is het aangewezen dat de inrichtende overheid zijn onderzoeksinstellingen, zeker voor het fundamenteel onderzoek, van een indexeerbaar basisbedrag voorziet. De overheid moet garanties leveren dat dit minimum steeds gehandhaafd blijft.

Welke initiatieven zullen er dan nog worden genomen om het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in de toekomst veilig te stellen ? Wat plant de overheid om waar mogelijk op verantwoorde wijze de resultaten van dit fundamenteel onderzoek te commercialiseren, en ervoor te

Sannen

zorgen dat de middelen die op die wijze worden gegeneerd, bijdragen tot de versterking van het onderzoek ?

Ik heb dus enkele concrete vragen gesteld, die ik even zal samenvatten. Op welke manier wordt de controle op de wetenschappelijk centra georganiseerd ? Bestaat er een regelgeving over de relatie tussen deze centra en mogelijke spin-off bedrijven ? Bestaat er een regelgeving over het individueel engagement ? Ook dit laatste is een belangrijk element in de deontologische benadering van dit probleem. Als voorbeeld geef ik de relatie van de directeur van een centrum met een nieuw spin-off bedrijf, waar hij zelf in participeert. Is er controle over de relatie tussen de besteding van de overheidsmiddelen voor fundamenteel onderzoek en de middelen die hiervoor in de privé-sector worden gegeneerd ? Hoe wordt die controle georganiseerd ? Worden bedrijven op dat punt voldoende gescreend ? Welke initiatieven neemt de overheid om dat fundamenteel-wetenschappelijk onderzoek in de toekomst veilig te stellen ? Is de minister-president bereid om na te denken over een fundamenteel basisbedrag voor elk centrum ? Hoe denkt hij tenslotte de opbrengsten van het gecommmercialiseerd onderzoek dat uit die fundamenteel-wetenschappelijke onderzoekscentra voortkomt, te genereren om het onderzoek zelf te versterken ?

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik stel een grote discrepantie vast tussen de tekst die de heer Sannen aan ons en aan de media heeft overgemaakt en zijn interpellatie van vandaag. Ik neem dan ook de vrijheid om op beide teksten te reageren. Wetenschappelijk onderzoek is heel belangrijk voor Vlaanderen. Het is op zich belangrijk, maar ook omdat het de poort opent naar hoogstaande toekomstgerichte toepassingen. Dit is op verschillende domeinen zo : ondermeer voor de medische sector, de materialenkunde en de mediat toepassingen.

Dit is zeker het geval voor een regio waar de reconversie zich voltrekt van een traditionele, uitgeputte mijnrijverheid naar ontwikkelingen met meer toekomst. Daarom zijn we zo tevreden over de opening van een Expertisecentrum Digitale Media op de Universitaire Campus Diepenbeek. Dit project werkt met Europese en Vlaamse overheidsmiddelen, en geniet een sterke betrokkenheid van de privé-sector. Het heeft de ambitie om de verworven know-how te laten renderen door samenwerking met de industrie.

Met deze uitweiding wil ik duidelijk maken dat het Dokter Willemsinstituut al jarenlang in de praktijk realiseert wat een Expertisecentrum vandaag als innovatief en belangrijk beschouwt. Het lijdt dan ook geen twijfel dat

sommige mensen het Instituut dit succes niet gunnen. Eens te meer wordt er een operatie beschadiging – ik weet dat dit geen parlementaire term is, maar hij komt hier wel van pas – ingezet ten aanzien van dit instituut. Zo berokkent een niet-gespecialiseerd weekblad, dat niet is gehinderd door enige kennis van de materie, veel schade aan de reputatie en de faam van de 90 medewerkers, zonder bijvoorbeeld in deze materie het LUC te raadplegen.

Zonder afbreuk te doen aan het parlementaire prerogatief dat iedereen het recht heeft op vragen en interpellaties over gelijk welk onderwerp, wens ik met de meeste klem mijn verontwaardiging uit te spreken over de manier en de stijl waarmee de heer Sannen dit thema aankaart. Ik heb het niet over zijn interpellatie van vandaag, maar over zijn schriftelijk interpellatieverzoek, dat hij aan nogal wat mensen heeft overgemaakt. Hij biedt daarmee een gedroomd parlementair platform aan de anonieme getuigen die de materie in betreffend weekblad eenzijdig benaderen.

Mijnheer Sannen, voorafgaand aan uw vragen heeft u eigenlijk vijf uitdrukkelijke stellingen geformuleerd. Ten eerste stelt u dat het DWI wil ontsnappen aan de overheidsbarema's, bijvoorbeeld door de VZW-structuur. Ten tweede vindt u de baat voor de provincie van de steun aan dit instituut onduidelijk. Ten derde beschrijft u een gebrek aan controle op de gelden uit de diverse fondsen. Ten vierde noemt u de deal met de privé-sector onduidelijk. Tenslotte vindt u dat de publieke sector, en met name het Limburgs Kankerfonds, wordt gebruikt. Zonder te willen anticiperen op het antwoord van de minister-president, wil ik enkele bemerkingen kwijt.

Uw eerste stelling illustreert duidelijk dat er niet veel voorbereiding aan deze interpellatie is voorafgegaan. Volgens u ontwijkt men de overheidsbarema's, en grijpt men van daaruit naar de VZW-structuur. Ik kan u verzekeren dat niettegenstaande het VZW-karakter, van de top van de directie tot de laatst aangeworven medewerker barema's worden gehanteerd die vergelijkbaar zijn met die van het LUC.

Ten tweede had u het over de baten voor de provincie. Bij de oprichting van het DWI is statutair bepaald dat het instituut naast een academische taak – wetenschappelijk onderzoek – ook een dienstverlenende taak heeft voor de provincie. Ik denk daarbij aan de opsporing en de behandeling van stofwisselingsziekten. Jaarlijks worden ongeveer 16.000 pasgeborenen, hoofdzakelijk uit Limburg maar ook uit Vlaams Brabant, gescreend. In dit verband worden 150 tot 200 kinderen, jongvolwassenen en hun families begeleid in deze problematiek. Het feit dat het provinciebestuur dit maatschappelijk relevant vindt en ook ondersteunt, kan ik enkel toejuichen.

Schuermans

De controle op het instituut, die u in uw derde punt aanhaalde, valt eerst en vooral onder de normale controleregelgeving voor de VZW's. Dat heeft een aantal mogelijkheden en beperkingen tot gevolg. Er is echter meer. Ondermeer bij de samenstelling van de raad van beheer is erover gewaakt dat men meer doet dan strikt voor een VZW is vereist. Zo is het provinciaal toezicht bijvoorbeeld gegarandeerd door de aanwezigheid van twee gedeputeerden in de raad van beheer. Ook het LUC – ik hoop dat de reputatie daarvan niet in twijfel wordt getrokken – is vertegenwoordigd, met name door de voorzitter, de rector, de gewezen vice-rector en de decaan van de faculteit Geneeskunde. Dit lijkt mij een waarborg voor een degelijk bestuur met de nodige controle van buitenaf. De projecten van fundamenteel wetenschappelijk onderzoek genieten steun uit diverse hoeken : het NFWO, Levenslijn, het federaal ministerie voor Wetenschapsbeleid, het LUC zelf en tenslotte – zij het op een enigszins andere manier – het Limburgs Kankerfonds. De financiering loopt volledig via de boekhouding van het LUC. De normale controlemechanismen zijn perfect adequaat om na te gaan of er in verband met het DWI op een rechtsgeldige manier met financiën wordt omgegaan.

Ik wil opmerken dat het verwerven van deze middelen uit diverse hoeken gebeurt na ernstige selectieprocedures. De grootheid van deze middelen is recht evenredig met het belang dat men zowel nationaal als internationaal hecht aan deze projecten.

De relatie met de privé-sector is mijn vierde punt. Wij weten dat de samenwerking van onderzoeksinstituten en de privé-sector altijd iets heeft van dansen op de slappe koord. Men moet echter weten wat men wil. Ofwel stelt men dat men de inhoud en de financiering van wetenschappelijk onderzoek beperkt tot een strikte overheidsaangelegenheid, ofwel zoekt men via contractonderzoek, spin-offactiviteiten of andere gemengde financieringsvormen naar aanvullende financiering. Tegelijkertijd wordt ook de output van dat onderzoek maatschappelijk en commercieel relevant. Wij dachten dat deze tweede optie als een kwaliteit wordt omschreven.

Ten slotte moet u zich goed realiseren, mijnheer Sannen, dat uw opmerkingen over het Limburgs Kankerfonds in de regio heel wat teweegbrengen. Indien men zijdelings over het Kankerfonds zegt dat het gebruikt wordt en dat u vragen stelt bij de sluitende controle over het gebruik van publieke middelen, dan brengt dit heel wat teweeg bij mensen die in lengte van jaren onbezoldigd en zonder statutaire garanties middelen verzamelen die zeer goed worden aangewend. Een en ander wordt in heel Vlaanderen erkend, en ik moet u zeggen dat dit een aantal mensen erg heeft geraakt.

Ik kan niet buiten de voorliggende tekst, wat ook uw nuance zou kunnen zijn : dit is een privaat initiatief, een VZW met een eigen boekhouding die niet wordt gebruikt door het Dokter Willemsinstituut. Dit Kankerfonds verleent wel een subsidie aan het Dokter Willemsinstituut, zoals het dit ook doet aan zelfhulpgroepen. Er wordt ook gezorgd voor pijnpompen voor mensen die, gezien de fase van hun kankerproces, dit nodig hebben. Een belangrijk deel van de fondsen wordt toegekend via het Universiteitsfonds van het LUC met alle controlemogelijkheden vandien.

Mijnheer Sannen, het Dokter Willemsinstituut functioneert naar alle gangbare normen met een meer dan vereiste controle. In de mate dat er twijfel bestaat over de persoonlijke integriteit van medewerkers van het instituut – ik zie hier geen aanleiding tot, maar het is mogelijk dat het wel kan – dan komt het anderen toe hierover te oordelen, laat staan te veroordelen. Wij moeten ons aan onze rol houden, met respect voor verantwoordelijkheden en de scheiding van de machten.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik wil mijn betoeg opbouwen rond een drietal punten, los van de interpellatie en de tekst die eerder in de pers is verschenen.

Wat het artikel in Knack betreft dat enigszins de aanleiding is van de interpellatie van de heer Sannen meen ik dat het niet aan ons, politici, toekomt om te oordelen over schuld of onschuld. De bevoegde instanties moeten hier hun verantwoordelijkheid nemen en mochten er misbruiken zijn, dan moeten zij hieraan paal en perk stellen.

Wij worden met een meer fundamentele vraag geconfronteerd, met name of het de taak is van een provincie of een para-provinciale instelling om onderzoek op topniveau uit te voeren en dat ook te financieren. Het antwoord op die vraag lijkt mij ontkennend te zijn. Bij het lezen van het memorandum van de vereniging van Vlaamse gemeenten en provincies blijkt dat deze materie zou thuishoren op het federale niveau.

Mensen uit bijvoorbeeld het LUC klagen erover dat het leeuwendeel van de subsidiestromen voor wetenschappelijk onderzoek afgeleid wordt naar de grote universiteiten zoals Gent, Leuven of Namen. Voor jonge instellingen zoals het LUC is het blijkbaar enorm moeilijk om een plaats onder de zon te verwerven. Wij worden allemaal geconfronteerd met het fundamenteel probleem van de versnippering van het wetenschappelijk onderzoek. Er is een probleem van toezicht op de aanwending van de gelden, en het is trouwens ook een probleem dat u, mijnheer de minister-president, hebt verwoord in uw beleidsbrief. U hebt gesteld dat het moeilijk is hierop toezicht te hou-

Keulen

den en ook na te gaan wat er uiteindelijk uit de bus komt. Iedereen kent de verhalen over onderzoeksprojecten die tweemaal worden ingediend of verschillende malen bij verschillende instanties onder een andere titel om toelagen te bekomen. Wij moeten komen tot een eenduidig kader en normen om iedereen te beschermen die goedmenend aan wetenschappelijk onderzoek doet en nu een beetje het slachtoffer wordt van een hetze of profiteurs in de sector.

De voorzitter : De heer Candries heeft het woord.

De heer Herman Candries : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om mijn zorg over deze aangelegenheid te uiten. Dit wil niet zeggen dat ik geen aandacht heb voor de problemen van controle en doeltreffendheid, maar ik wil ervoor waarschuwen het kind niet met het badwater weg te werpen. Wij hebben de problematiek van de braindrain in Vlaanderen gekend, waarbij veel hoog wetenschappelijk gevormden systematisch naar het buitenland gingen en niet meer terugkwamen. Wij maken nu ook een belangrijke drain van het brainproduct mee : het wetenschappelijk onderzoek levert resultaten op, maar wij kunnen dat niet omzetten in bedrijfsgeoriënteerde activiteiten.

Ik meen dat het Dokter Willemsinstituut zeer goed inspeelt op onze grote nood aan interactie tussen onderneming, onderwijs en onderzoek. Het instituut heeft de brug tussen deze verschillende domeinen verbreed. Dit instituut kan op dat vlak model staan, en ik wil er hier alleen maar de nadruk op leggen dat wij zulke instituten nodig hebben.

Daarnet is het woord versnippering gevallen, maar ik pleit ervoor hier voorzichtig mee om te springen. Wij moeten een grotere inspanning doen om de interactie tussen de verschillende domeinen te vergroten, en hiertoe hebben wij een aantal instrumenten nodig. De verschillende domeinen moeten leren samenwerken om een relatie uit te zetten met de universitaire wereld op het vlak van het fundamenteel onderzoek. Wij hebben ook nood aan bruggen tussen die drie instanties, en ik heb de indruk dat het Dokter Willemsinstituut zo'n brug is. Laten wij die dan niet afbreken.

Ik wil graag uw zorgen delen, mijnheer Sannen, maar ik vraag u dit instrument niet af te schieten, want wij hebben het nodig. Het biedt immers kansen voor morgen voor nieuwe industrieën en tewerkstelling. Wij moeten hier veel aandacht aan besteden en er ook middelen voor voorzien.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik zal in een voorafgaandelijke beschouwing en aan de hand van negen punten antwoorden op de interpellatie en de tussenkomsten. Het DWI is een uitsluitend provinciaal instituut, dat werd opgericht in 1977 door de provincie Limburg en het Limburgs Universitair Centrum met zowel een provinciale opdracht – dienstverlening aan de regio – als een academische opdracht – wetenschappelijk onderzoek. De vraag of een provinciale overheid al dan niet is geroepen om initiatief te nemen brengt ons tot een veel ruimer debat.

Mijnheer Sannen, u uit de kritiek dat een aantal zaken enkel naar de wat oudere universiteiten zouden gaan. Gezien het feit dat Limburg demografisch gezien de jongste provincie van het land is, zou het verstandig zijn dat precies deze provincie initiatieven zou nemen.

De teneur van uzelf en veel van uw geestesgenoten is eigenlijk dat alleen de overheid nuttige initiatieven kan nemen en alles in handen zou moeten houden. Dat is tenminste wat ik eruit afleid. Mijn overtuiging is echter dat het ook op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek goed is dat er correct gecontroleerd en kwalitatief verantwoord onderzoek kan gebeuren. Ik zou formeel kunnen zeggen dat de door u ingediende interpellatie een zaak is voor de provincieraad van Limburg. Dat zou mijn taak vergemakkelijken en meteen het einde van mijn antwoord betekenen : dat is immers het formele kader waarin we ons bevinden. Niet slechts ambtshalve, maar ook uit overtuiging wil ik echter alle aandacht besteden aan het wetenschappelijk onderzoek. Ik wil hier niet terugkomen op de gevoerde en nog te voeren discussie over de beleidsbrief, maar ik wil zeggen dat ik onderzoek en ontwikkeling, niet alleen van menselijk potentieel, maar ook van een deelstaat als de onze, van fundamenteel strategisch belang acht.

Hoewel ik hierin dus geen enkele bevoegdheid heb, toch wil ik graag aan de hand van een negental opmerkingen op uw vragen antwoorden.

Ten eerste : openheid en democratische controle. Naast de voorzitter van de raad van bestuur van het LUC, de rector en de vice-rector van deze instelling en de decaan van de faculteit Geneeskunde maken ook twee gedeputeerden van de provincie Limburg deel uit van de raad van bestuur. Daarenboven rapporteert het DWI aan de Bestendige Deputatie van de provincie. Er is dus een duidelijke openheid en democratische controle.

Inzake de wetenschappelijke activiteiten moet ik onderstrepen dat hierover in de voorgeschreven vorm – deze dimensie wordt misschien wat onder de mat geveegd – gerapporteerd wordt aan de financierende instanties, onder meer het NFWO, het IWT, het DWTC en ook de IUAP,

Van den Brande

de Interuniversitaire Attractiepolen. Voor de inhoud van wat onderzocht wordt zijn er evidente controlemechanismen, die aan een aantal strikte voorwaarden moeten voldoen wanneer het de uit te voeren projecten betreft. De financiële controle voor deze projecten gebeurt door het LUC, dat op zijn beurt door een commissaris van de Vlaamse regering gecontroleerd wordt. De wetenschappelijke productiviteit van het DWI kan worden afgelezen aan de publicatie van meer dan honderd artikelen in internationale tijdschriften : dat is een belangrijke parameter. Als u het dus heeft over spin-offs, dan kan ik u zeggen dat er een patente deontologische code bestaat, die door de betrokken academici gerespecteerd moet worden en waaraan zij gebonden zijn. Er is dus niet alleen de controle door de regeringscommissaris.

Ten tweede : de aanwending van de middelen. Dit gebeurt conform de doelstellingen van de financierende instanties. Er zijn de provinciale middelen : de dienstverlenende activiteiten, onder meer als gespecialiseerd laboratorium voor residu-analyse van slachtvee, de diagnose van stofwisselingsziekten, de opsporing van druggebruik enzovoort. Bij de middelen van NFWO, IWT en DWTC gebeurt het onderzoek op projectbasis. Alles verloopt dus correct.

Ten derde : de mogelijke concurrentievervalsing. Het DWI treedt vooral op met betrekking tot die elementen waarvoor geen of een onvoldoende dienstverlening in de provincie bestaat. Bij alle andere activiteiten van het DWI, zowel in functie van het erkend laboratorium voor bepaalde testen als inzake het wetenschappelijk onderzoek, treedt het DWI op onder dezelfde voorwaarden in competitie met andere laboratoria en onderzoeksinstellingen. Er is dus geen enkel gereserveerd deel ; er is niets wat niet als normale wetenschappelijke concurrentie beschouwd kan worden. De kwaliteit van het geboden werk is en blijft de enige norm.

Ten vierde : de opdrachten. Daar het om een louter provinciale instelling gaat die niet op een structurele wijze door de Vlaamse regering wordt gefinancierd, is het niet aan de Vlaamse regering om de opdrachten van het DWI te bepalen. Vorige vrijdag kreeg ik zelf de gelegenheid om één van de zovele belangrijke initiatieven in Limburg mee in te luiden. Ik ben er trots op dat de provincie Limburg, via verschillende instrumenten, in de eerste plaats het LUC, in een aantal disciplines het voortouw neemt. Ik denk in dit verband aan materialenkennis, aan de interdisciplinaire multimedia-opties die men heeft opgezet en nog vele andere voorbeelden.

Ten vijfde : de taak van de provincie. Niets in de provinciewet belet de provinciale overheden taken op te nemen inzake de organisatie van wetenschappelijk onderzoek.

Het is niet aan de Vlaamse minister bevoegd voor Wetenschap en Technologie om de provincies expliciet aan te moedigen of te ontmoedigen. Hun autonomie moet erkend worden. Vanzelfsprekend moet er een voldoende breed draagvlak zijn. We trachten allen, door de interactie tussen de verschillende activiteiten en centra, om dit vlak te versterken. Echter, de politiek mag de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek wel bewaken, maar niet evalueren en controleren. Vandaar dat ikzelf als bevoegd minister in de voorbije periode nooit ingegrepen heb in de projecten van het IWT. Ik ben al evenmin van plan dit te doen : deze projecten moeten al dan niet weerhouden kunnen worden op basis van hun objectieve merites.

Ten zesde : de controle op de middelen. Zoals ik daarnet aangaf, staat de samenstelling van de raad van bestuur borg voor een kwalitatieve en kwantitatieve controle op de aanwending van de middelen. Het feit daarenboven dat het DWI, langs overeenkomsten met onder meer het NFWO, het IWT en de federale overheid, onderzoeksopdrachten uitvoert en de controle door deze instellingen wordt doorgevoerd, verzekert de correcte aanwending van de middelen.

Ten zevende is het valoriseren van industrieel bruikbare onderzoeksresultaten één van de belangrijke beleidsprioriteiten van mezelf en de Vlaamse regering. Ik gaf reeds aan in de beleidsbrief dat we weg moeten van een te grote versnippering. Het ene mag het andere echter niet versmachten. Laten we duidelijk zijn : men kan dit aan de politieke wereld richten, maar ook in de wetenschappelijke wereld heeft dit een dubbele basis. Iedereen pleit globaal genomen voor een grotere transparantie, wat niet wegneemt dat een tweede loket bij bepaalde projecten mooi meegenomen is. In deze zou ik graag bondgenoten op het wetenschappelijke terrein hebben, opdat we eenduidigheid kunnen scheppen en versnippering vermijden. We hebben in deze reeds een aantal belangrijke stappen gezet gedurende de voorbije periode. Ook in de toekomst zullen we dit goed bewaken.

De creatie van spin-off bedrijven door onderzoeksinstellingen is één van de technieken om dit op een doelmatige manier te realiseren. Dat hierdoor geld terugvloeit naar de onderzoeksinstelling, dat haar toelaat meer en beter onderzoek te doen, is een effect dat we alleen maar kunnen toejuichen. Het zou gek zijn als het niet gebeurt. De voorwaarde is wel dat het geld, dat terugvloeit, opnieuw geïnvesteerd wordt in de activiteiten die tot haar opdracht horen.

Ten achtste : het Limburgs Kankerfonds is een VZW met een aparte boekhouding ; de middelen worden toegekend aan het Dokter Willemsinstituut via het LUC. Daardoor is een sluitende controle mogelijk.

Van den Brande

Ten negende : het Dokter Willemsinstituut valt niet onder de bevoegdheid van de Vlaamse regering. De informatie waarover ik beschik, is echter vrij volledig. Daaruit besluit ik dat het Dokter Willemsinstituut een efficiënte dienstverlening organiseert voor de bevolking van Limburg en van ver daar buiten en wetenschappelijk onderzoek uitvoert van hoge kwaliteit. Het VITO is een NV, het IMEC en het VIB zijn VZW's. De structuur van het Dokter Willemsinstituut is dus niet uitzonderlijk. Het was precies de bedoeling van de wet van 21 juli 1921 dat dergelijke activiteiten in dergelijke juridische structuren worden georganiseerd.

Er wordt doeltreffend gecontroleerd of de middelen correct worden aangewend en of het wetenschappelijk werk kwaliteit heeft. De oprichting van spin-off bedrijven is een voordeel en leidt niet tot concurrentievervalsing. Om Shakespeare te parafaseren : misschien is het allemaal veel drukte om niets.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, geachte minister-president, collega's, ik begrijp niet altijd dat men mij van repliek dient over dingen die ik niet eens heb gezegd. Wanneer iemand vragen stelt, wordt dat opgevat alsof hij meningen formuleert. Misschien is het volgens de minister-president op zich al verkeerd vragen te stellen.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, de heer Sannen is voorlopig niet de enige met zin voor democratie, die kan uitmaken wat al dan niet democratisch is.

De heer Ludo Sannen : Daarmee ben ik het volledig eens.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik vind het gemoraliseer van sommigen over zaken die we heel nuchter wensen te behandelen, overdreven. Ik neem niet wat de heer Sannen daarnet heeft gezegd. Ik heb geprobeerd zakelijk te antwoorden in negen punten. Misschien is de heer Sannen van oordeel dat alleen de overheid betrouwbaar is en bepaalde activiteiten mag ontplooiën.

De heer Ludo Sannen : Het verbaast mij dat de minister-president die indruk heeft, want tijdens mijn betoog heb ik alleen gevraagd welke controle er bestaat. Ik ben de laatste om ervoor te pleiten dat de overheid zelf het fundamenteel onderzoek organiseert. Ze moet het alleen stimuleren en ervoor zorgen dat er voldoende controle bestaat. Ik ben heel tevreden met het antwoord van de minister-president, omdat bewezen werd hoe waardevol het Dokter Willemsinstituut is. Ik wil niets liever horen dan dat. Ik vond het precies ongepast dat we stilzwijgend zouden voorbij gaan aan dat artikel in Knack, waarover ik mijn bedenkingen duidelijk heb gemaakt. We kunnen niet

doen alsof het niet is geschreven ; we moeten antwoorden en zaken die daar geformuleerd werden uit de wereld helpen.

Agalev pleit al jaren voor een wetenschappelijk centrum in Limburg. Zoals bleek uit de inleiding van mijn betoog, wil ik het Dokter Willemsinstituut niet in diskrediet brengen. Men kan bepaalde misverstanden uit de weg ruimen wanneer men vragen stelt en – in dit geval – geruststellende antwoorden krijgt. Ik kon mij niet van de indruk ontdoen dat de heer Schuermans mij bepaalde overtuigingen toeschrijft zonder dat ik ze heb uitgesproken en alleen omdat ik vragen heb gesteld. Op één vraag heeft de minister-president geen antwoord gegeven. Een incubatieperiode, waarin het onderzoekscentrum steun verleent aan een spin-off bedrijf is noodzakelijk, maar het is niet duidelijk hoe we die relatie gaan organiseren. Wanneer gaat het te ver ? Wanneer loopt het mis ? Dat is een probleem dat zeker bij Eurogenetics in het verleden gerezen is en dat misschien ook kan rijzen in andere onderzoekscentra.

Ik zal niet reageren op alle uitlatingen van de heer Schuermans. Hij verwijt mij echter dat mijn interpellatie niet goed voorbereid is. Zelf vergelijkt hij weddeschalen met die van het LUC, terwijl het gaat om een provinciale VZW. Als hij wil vergelijken, moet hij de weddeschalen van de provincie citeren.

Ik denk dat daarmee een bijdrage is geleverd aan de garantie om de wetenschappelijke uitbouw in Limburg te vrijwaren, die ik met deze interpellatie voor ogen had. Dat besluit ik uit alle positieve woorden die ik over het wetenschappelijk onderzoek in Limburg heb gehoord.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Ik begrijp dat de heer Sannen een aantal vragen wil stellen. Tot nader order is vragen stellen geen uitdrukking van een opinie. De tekst die u vandaag naar voor hebt gebracht, valt echter uiteen in twee stukken. U stelt een aantal zaken affirmatief en niet in vragende vorm. Zo zegt u dat men een VZW heeft opgericht om te ontsnappen aan de barema's. Het is u onduidelijk wat de provincie in ruil krijgt voor zijn steun. Volgens u laat de controle te wensen over, en is er zelfs bijna geen controle wat de Europese sector betreft. Tenslotte vindt u dat de publieke sector wordt gebruikt. Al deze zaken stelt u affirmatief. Dat is tendentius. Het overstijgt de vraagstelling, want u neemt een standpunt in. U vertrekt vanuit een bepaalde voorafgaande stelling. Dat is uw volste recht, maar het is eigenaardig dat u er zo kort nadien – u hebt dit ingediend op 23 januari – afstand van neemt. U beperkt zich nu tot vragen die op zich ook weer suggestief zijn. Zo vraagt u bijvoorbeeld : kan men overheidskredieten aanwerven voor louter commerciële

Schuermans

belangen. Dat is inderdaad een vraag, maar het is tevens een uiting van uw standpunt. Alhoewel ik het er niet mee eens ben, respecteer ik uw standpunt, maar ik kan dit niet zomaar als een vraag beschouwen.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Ik wil nog heel algemeen iets aan de discussie toevoegen. Het probleem van het terugschroeven van werkmiddelen voor universiteiten en dergelijke is er misschien mede de oorzaak van dat instellingen als het DWI elders middelen moeten zoeken. Dit resulteert in samenwerkingsverbanden en engagementen, die mogelijk kunnen ontsporen. De laatste tijd heeft de pers geregeld melding gemaakt van dit soort ontsporingen. Een voorbeeld, dat wel is gesitueerd aan de andere kant van de taalgrens, is Uniop. Daar heeft men om geld te genereren een aantal dingen gedaan die in een dubieuze sfeer thuishoren. Daarom moet de overheid voldoende middelen voorzien voor wetenschappelijk onderzoek en universiteiten.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, uit de interpellatie, de gedachtenwisseling en de antwoorden blijkt alleszins duidelijk dat niemand de wetenschappelijke kwaliteiten van het DWI in vraag stelt. Er blijkt ook duidelijk hoe de controle gebeurt, en dat het heel zinvol is om een dergelijk initiatief te nemen.

Mijnheer Keulen, met uw bedenkingen over het terugschroeven van kredieten doelt u natuurlijk op de indexe-

ringsmechanismen voor de universiteiten. Hoewel het één het ander niet compenseert, wil ik hier toch melden dat in deze legislatuur 20 miljard frank extra wordt voorzien voor onderzoek en ontwikkeling. Er komt jaarlijks twee miljard frank meer bij, bovenop de extra inspanningen uit de vorige legislatuur.

Is daarmee het objectief bereikt ? Misschien nog niet volledig, maar structureel gezien is het de belangrijkste inspanning die de Vlaamse regering doet op het vlak van de kredietaanpassingen. Ik vind ook dat we dit moeten doen. Vanuit dit gemeenschappelijk inzicht moeten we ruimte geven aan elk kwalitatief initiatief dat bijdraagt tot die persoonlijke en strategische ontwikkeling.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Als er staat dat de publieke sector, het Limburgs Kankerfonds, eveneens wordt gebruikt, dan moet u daar louter en alleen uit verstaan dat dit een bijkomend middel is dat men genereert om aan fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te doen. Ik wil daarmee het Limburgs Kankerfonds helemaal niet in diskrediet brengen. Uw interpretatie is misschien ingegeven door een zekere vooringenomenheid na het lezen van het artikel.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 15.40 uur.*